

Crna Gora
Ministarstvo poljoprivrede,
šumarstva i vodoprivrede

IPARD

IPARD ZA TEBE

JEDANAESTO IZDANJE
JUL - SEPTEMBAR

U ovom broju:

1 Preduzetnici upoznati sa IPARD programom i EU podrškom na događaju „Veće EU mogućnosti“

Završna evaluacija IPARD II programa:
Postignuti rezultati i preporuke za budućnost

2

3 Uspješno održana obuka u okviru projekta „Podrška stvaranju preduslova za implementaciju LEADER pristupa“

Biznis forum Bijelo Polje 2025: Pokretač održivog razvoja sjevera Crne Gore

4

5 Od porodične ideje do uspješne proizvodnje: IPARD priča o Pilećem dućanu Montežas iz Podgorice

PREDUZETNICI UPOZNATI SA IPARD PROGRAMOM I EU PODRŠKOM na događaju „Veče EU mogućnosti“

VEČE EU MOGUĆNOSTI, 1. JUL

U okviru promocije podrške preduzetništvu kroz fondove Evropske unije, 1. jula 2025. godine, održan je događaj „Veče EU mogućnosti za preduzetnike“, namijenjen preduzetnicima i svima koji žele da razviju ili unaprijede svoje poslovanje kroz dostupne programe EU podrške.

Tokom događaja, predstavnici IPARD Upravljačkog tijela iz Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede predstavili su IPARD program, ističući mogućnosti koje ovaj program pruža **mikro, malim i srednjim preduzećima** u oblastima poljoprivrede, prerade hrane, ruralnog razvoja i agroturizma.

EMBRACE PILOT PROJEKAT

Učesnici su imali priliku da dobiju detaljne informacije o uslovima, procedurama i predstojećim javnim pozivima. Na događaju su **najavljeni i budući pozivi u 2025. godini**, kao i drugi programi podrške dostupni malim i srednjim preduzećima.

Takođe, predstavljeni su rezultati EmBRACE pilot projekta kroz koji je 19 crnogorskih preduzeća dobilo podršku u iznosu od 1,1 milion eura za inovacije, razvoj i prekograničnu saradnju sa kompanijama iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Pored informativnog dijela, događaj je poslužio kao **platforma za umrežavanje** preduzetnika i stručnjaka, razmjenu iskustava i pružanje savjeta o efikasnom korišćenju EU fondova za jačanje konkurentnosti i razvoj poslovanja.

ZAVRŠNA EVALUACIJA IPARD II PROGRAMA: Postignuti rezultati i preporuke za budućnost

U organizaciji Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, 8. septembra 2025. godine održana je tematska radionica povodom predstavljanja završnog izvještaja o sprovođenju IPARD II programa u Crnoj Gori za period 2014–2020. Evaluaciju je sproveo **Ernst & Young Consulting** d.o.o. Beograd, a fokus je bio na analiziranju uticaja programa, efikasnosti sprovedenih mjera, kao i na identifikaciji ključnih izazova i davanju preporuka za naredni IPARD III ciklus.

Evaluacija je obuhvatila sve akreditovane mjere u okviru programa, uključujući investicije u fizičku imovinu gazdinstava i prerađivačkih kapaciteta, diverzifikaciju aktivnosti na selu, kao i tehničku pomoć. Proces evaluacije sproveden je kroz nekoliko faza: prikupljanje podataka, analizu evidencije, terenske ankete i intervju sa korisnicima, a poseban akcenat stavljen je na mjerenje rezultata i uticaja programa na poljoprivredni sektor.

IPARD II program, koji je implementiran do kraja 2024. godine, imao je početni budžet od **51,08 miliona eura**, od čega je **39 miliona predstavljala kontribucija EU**. Tokom implementacije, realizovano je 748 projekata ukupne vrijednosti preko 46 miliona eura. Najveći broj aplikacija i podržanih projekata zabilježen je u okviru Mjere 1, koja se odnosi na investicije u fizičku imovinu poljoprivrednih gazdinstava. Ova mjera, dominantno usmjerena na sektor proizvodnje mlijeka, ocijenjena je kao najuspješnija – sa značajnim efektima na modernizaciju proizvodnje, povećanje prihoda i otvaranje novih radnih mjesta.

Mjera 3, koja se odnosila na investicije u preradu i marketing poljoprivrednih i ribarskih proizvoda, takođe je dala vidljive rezultate, naročito u sektoru mesa i voća. Kroz ovu mjeru uvedeni su međunarodni standardi kvaliteta, poput HACCP-a, što je doprinijelo većoj konkurentnosti i potencijalu za izvoz. Ipak, evaluatori su ukazali da su benefiti ove mjere bili vidljiviji kod većih firmi, dok su mala i srednja preduzeća bila manje zastupljena.

Mjera 7, čiji je cilj bio podsticanje diverzifikacije prihoda na selu i razvoj nepoljoprivrednih aktivnosti, aktivirana je tek 2021. godine, što je ostavilo malo vremena za njenu punu implementaciju. Većina projekata završena je tek krajem 2024, pa u trenutku evaluacije još nije bilo moguće objektivno procijeniti ekonomske efekte. Iako korisnici očekuju pozitivne rezultate, konkretni pokazatelji još nijesu bili dostupni.

Mjera 9, koja je trebala obezbijediti tehničku pomoć institucijama i korisnicima, nije sprovedena jer je akreditovana tek krajem 2024. godine. Ovo je označeno kao jedan od najvećih propuštenih potencijala IPARD II programa, jer je nedostatak institucionalne podrške negativno uticao na efikasnost ostalih mjera.

Kao ključne izazove programa, evaluacija je identifikovala *složenu i često nejasnu administrativnu proceduru, otežan pristup finansiranju zbog principa refundacije, kašnjenja u isplatama i nedostatak savjetodavne podrške korisnicima*. Takođe, brojni korisnici su izražavali bojazan od grešaka i naknadnog povraćaja sredstava, što je dodatno otežavalo njihovu spremnost na prijavljivanje i sprovođenje projekata. Ipak, ukupna realizacija programa ocijenjena je **pozitivno** – iskorišćenost revidiranog budžeta premašila je 93%, a ostvarenje indikatora variralo je u zavisnosti od mjere – od 70–90% kod Mjere 1, do svega 15–25% kod Mjere 7.

U poređenju sa prethodnim IPARD I programom, uočena su poboljšanja u implementaciji, ali i dalje postoji prostor za napredak, naročito u oblasti institucionalne spremnosti i finansijske podrške korisnicima.

Na kraju prezentacije, iznijete su preporuke za naredni IPARD III program, koje uključuju jačanje administrativnih kapaciteta, uspostavljanje garantnih fondova za lakši pristup kreditima, unapređenje sistema za praćenje i kontrolu projekata, kao i decentralizaciju usluga kroz regionalne kancelarije. Takođe je preporučeno da se raspodjela sredstava među mjerama bolje uskladi sa realnim kapacitetima za apsorpciju.

USPJEŠNO ODRŽANA OBUKA:

Uspješno održana obuka u okviru projekta „Podrška stvaranju preduslova za implementaciju LEADER pristupa“

„PODRŠKA STVARANJU PREDUSLOVA ZA IMPLEMENTACIJU LEADER PRISTUPA“

Predstavnici Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Agencije za plaćanja, kao i relevantnih lokalnih i međunarodnih aktera prisustvovali su **dvodnevnoj obuci** pod nazivom „**Podrška stvaranju preduslova za implementaciju LEADER pristupa**“. Obuka je organizovana u saradnji sa FAO organizacijom, sa ciljem jačanja kapaciteta nacionalnih institucija i Lokalnih akcijskih grupa (LAG) za uspješnu primjenu LEADER pristupa u okviru ruralnog razvoja u Crnoj Gori.

LEADER predstavlja značajan dio EU politike ruralnog razvoja, usmjeren na izgradnju kapaciteta i prenošenje iskustava u sprovođenju projekata. Ovaj pristup posebno pomaže zemljama kandidatima u procesu priprema za pristupanje Evropskoj uniji. Kroz LEADER, široka populacija u ruralnim područjima ima priliku da istraži nove načine za povećanje konkurentnosti i prevazilaženje ključnih izazova kao što su starenje stanovništva, nizak nivo dostupnosti usluga i ograničene mogućnosti za zapošljavanje.

Drugi dan obuke bio je posvećen detaljnoj analizi EU ruralne razvojne politike i metodologiji LEADER pristupa. Kroz interaktivne radionice i grupne diskusije, učesnici su identifikovali ključne prepreke u lancu korišćenja LEADER sredstava, ali i zajednički radili na pronalaženju rješenja za njihovo prevazilaženje. Poseban akcenat stavljen je na koordinaciju između nacionalnih institucija i LAG-ova, kao i na efikasnu komunikaciju i monitoring projekata.

Organizovanje ovakvih radionica predstavlja značajan doprinos stvaranju uslova za efikasnu implementaciju LEADER pristupa u Crnoj Gori, što će imati direktan pozitivan efekat na buduću implementaciju LEADER pristupa u Crnoj Gori.

Tokom prve sesije, učesnici su imali priliku da detaljno razmotre Priručnike za rad IPARD Upravljačkog tijela i Agencije za plaćanje, uz fokus na tehničke i pravne aspekte implementacije Mjere 5 – LEADER pristupa. Posebno su predstavljeni aktuelni pravni okviri i procedure, kao i primjeri dobre prakse iz Hrvatske i Estonije, što je dodatno osnažilo razumjevanje specifičnosti i izazova implementacije LEADER pristupa.

BIZNIS FORUM BIJELO POLJE 2025: Pokretač održivog razvoja sjevera Crne Gore

U Bijelom Polju je 18. i 19. septembra održan **Regionalni biznis forum**, koji je organizovao Program Ujedinjenih nacija za razvoj (**UNDP**) u Crnoj Gori, u partnerstvu sa Opštinom Bijelo Polje i Privrednom komorom Crne Gore. Dvodnevni događaj okupio je predstavnike Vlade Crne Gore, međunarodnih organizacija, lokalnih samouprava, poslovne zajednice i civilnog društva, s ciljem razmjene ideja i pronalaženja održivih rješenja za razvoj sjevera zemlje.

Tokom foruma, učesnici su istakli strateški značaj sjevera u razvojnim politikama Crne Gore, sa posebnim osvrtom na potencijale za *privlačenje investicija, otvaranje kvalitetnih radnih mjesta i jačanje konkurentnosti malih i srednjih preduzeća*. Posebno je naglašena **uloga žena** u razvoju lokalnih zajednica kroz preduzetništvo, digitalna rješenja i zelene inicijative, uz predstavljanje primjera dobre prakse, uključujući i rezultate programa **EmpowHer**.

UNAPREĐENJE POLOŽAJA ŽENA

U svom obraćanju, generalna direktorica Direktorata za ruralni razvoja Andrijana Rakočević istakla je ključne izazove i mogućnosti za **unapređenje položaja žena** u ruralnim područjima u skladu sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU za period 2023–2027.

„Demografski izazovi, kao što su pad broja stanovnika i starenje populacije, predstavljaju ozbiljnu prijetnju ekonomskom razvoju ruralnih područja. Žene koje se bave poljoprivredom predstavljaju ključni, ali još uvijek nedovoljno iskorišćen potencijal,“ naglasio je Rakočević.

Ministarstvo je kroz niz strateških dokumenata uskladilo svoje politike sa EU ciljevima rodne ravnopravnosti, osiguravajući lakši pristup investicijama, kreditima i direktnoj podršci ženama u ruralnim sredinama. Danas u Crnoj Gori blizu **3.400 žena** registrovano je kao nosioci poljoprivrednih gazdinstava, što čini oko 17% registrovanih. Posebno su istaknute prednosti mladih žena do 40 godina kroz IPARD III program, gdje dobijaju dodatne bodove prilikom ocjenjivanja projekata.

Takođe, podaci pokazuju da su od 748 korisnika IPARD II programa **126 žene**, koje su dobile oko 6,3 miliona EUR iz EU fondova. Registar osiguranika poljoprivrednika bilježi 435 žena ili 24,2% od ukupnog broja aktivnih osiguranika.

Pored finansijske podrške, kroz projekat **#OSNAŽI**, u saradnji sa FAO i UNDP-om, razvijaju se i nefinansijski instrumenti podrške.

Projekat ima za cilj **identifikaciju potreba žena u ruralnim područjima**, podršku lokalnim inicijativama, edukaciju u digitalnoj pismenosti, marketingu i razvoju proizvoda, čime se podstiče ekonomsko osnaživanje i veće učešće žena u tržišnim procesima.

Međutim, kao ključni izazovi ostaju praktična implementacija rodno osjetljivih mjera, nedostatak kapaciteta lokalnih institucija, te tradicionalni stavovi prema ženama u ruralnim sredinama. Preporuka je jačanje međusektorske saradnje i izgradnja kapaciteta institucija, jer je rodna ravnopravnost ključni preduslov za održiv razvoj.

Ministarstvo je jasno poručilo da *ulaganje u žene na selu nije samo društvena obaveza, već i ekonomski pametna i strateški održiva odluka*, te da ostaje otvoreno za saradnju sa svim relevantnim akterima u cilju **stvaranja jednakih šansi i stabilnosti u ruralnim zajednicama Crne Gore**.

Regionalni biznis forum u Bijelom Polju predstavlja važan korak u osnaživanju sjevera Crne Gore i podizanju svijesti o značaju inkluzivnog i održivog razvoja koji će doprinijeti budućnosti cijele zemlje.

OD PORODIČNE IDEJE DO USPJEŠNE PROIZVODNJE: IPARD priča o Pilećem dućanu Montežas iz Podgorice

U srcu Podgorice, iz jedne porodične ideje rođen je Montežas – pileći dućan koji danas predstavlja simbol domaće kvalitete, posvećenosti i uspjeha. Njihova priča je dokaz da se uz strast, trud i podršku pravih programa, snovi mogu pretvoriti u stvarnost. **Montežas**, koji je u vlasništvu gospodina **Željka Vlahovića**, je započeo kao skromna inicijativa jedne porodice koja je vjerovala u domaće, svježe i kvalitetno pileće meso. Uprkos izazovima – od nabavke opreme do izgradnje prodajne mreže – njihova strast ih je vodila naprijed. Danas, Montežas nudi širok asortiman proizvoda: od svježeg mesa do prerađevina poput punjenih rolatica, kobasica, ćufti i pljeskavica. Ključni trenutak u razvoju Montežasa bio je ulazak u IPARD program.

*„Još 2018. godine, uz podršku IPARD-a, izgrađena je moderna klanica sa svom neophodnom opremom. Investicija vrijedna **250.000 eura**, od čega je 150.000 eura obezbijeđeno kroz IPARD, omogućila je registraciju proizvodnje i otvaranje maloprodajnog objekta. Kroz IPARD II program, **Mjeru 3**, Montežas je nabavio specijalizovana vozila za distribuciju, čime je osigurana svježina proizvoda širom Podgorice. Ukupna vrijednost ove investicije bila je **56.000 eura**, uz EU podršku od preko 23.000 eura. U avgustu tekuće godine, realizovana je nabavka dodatnog dostavnog vozila većeg kapaciteta, mašine za pranje kaveza i miksera za meso kapaciteta 30 litara – sve kroz Mjeru 3, sa očekivanom podrškom od oko **54.000 eura**“ istakao je gospodin Vlahović.*

Montežas nije samo biznis – to je porodična priča. Članovi porodice aktivno učestvuju u radu, stvarajući toplu atmosferu koju kupci prepoznaju i cijene. Ljubav i pažnja utkane u proces poslovanja stvaraju posebnu povezanost sa potrošačima.

„Ako imate ideju, strast i volju – IPARD je pravi izbor. Ova podrška vam može pomoći da modernizujete opremu, povećate kapacitete i olakšate svakodnevni rad. Ne čekajte! IPARD nije samo investicija u posao – to je ulaganje u vašu budućnost.“

Montežas ne staje. Već su aplicirali za sredstva kroz IPARD III program, sa ciljem proširenja kapaciteta i unapređenja kvaliteta. IPARD ih motiviše da razmišljaju šire, planiraju ambicioznije i nastave sa modernizacijom. Za kraj gospodin Vlahović imao je poruku za sve koji se razmišljaju da li da konkurišu za IPARD.

Info kutak

PRIPREMA I REALIZACIJA BILTENA

IPARD UPRAVLJAČKO TIJELO
DIREKTORAT ZA RURALNI RAZVOJ
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

Rimski trg 46, Podgorica, Crna Gora

Možete zakazati sastanak na nekom od brojeva telefona:

Direktorat za plaćanja

Moskovska 101, Podgorica

Tel: 020 672 007 / 020 672 026 / 067 205 790

Direktorat za ruralni razvoj

Rimski trg 46, Podgorica

Tel: 020 482 222 / 020 482 150

Zapratite na Instagram i Facebook zvaničnim nalogima:

ipardzatebe

ipardzatebe

Pratite sve informacije na
www.gov.me/ipard

Ovaj bilten ne predstavlja propis niti drugi pravni akt, već je isključivo informativnog karaktera. Sadržaj ove publikacije ne mora nužno odražavati stavove Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, kao ni Evropske unije. Izdavač i autori ne mogu snositi odgovornost za štetu koja bi eventualno mogla nastati u vezi s korišćenjem ovog biltena.